

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ซ่า (PISA) ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา *

THE GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF CURRICULUM
ADMINISTRATION AND LEARNING MANAGEMENT COMPETENCY
OF TEACHERS TO IMPROVE THE PISA TEST RESULTS OF SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF PHRA NAKORN SI AYUTTHAYA
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ตันตระการ ทรัพย์ภักดี¹ และ ธีระวัฒน์ มอนโธสง²

Tontrakan Sappakdee¹ and Teerawat Monthhaisong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹⁻²Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: ton.sappakdee@gmail.com

วันที่รับบทความ : 21 พฤษภาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 25 พฤษภาคม 2568;

วันที่ตอบรับบทความ : 27 พฤษภาคม 2568

Received 21 May 2025; Revised 25 May 2025; Accepted 27 May 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ซ่า (PISA) ของ

Citation:

* ตันตระการ ทรัพย์ภักดี และ ธีระวัฒน์ มอนโธสง. (2568). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ซ่า (PISA) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(3), 265-289.

Tontrakan Sappakdee and Teerawat Monthhaisong. (2025). The Guidelines For Development Of Curriculum Administration And Learning Management Competency Of Teachers To Improve The Pisa Test Results Of Schools Under The Jurisdiction Of Phra Nakorn Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area Office. Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(3), 265-289.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

สถานศึกษา และ 2) นำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อยกระดับผลการทดสอบพืซ่า (PISA) ของสถานศึกษา โดยมี 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มตัวอย่างคือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 234 คน เครื่องมือคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) นำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้บริหารโรงเรียนที่เน้นการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ผู้บริหารโรงเรียนที่มีผล O-NET สูงกว่าระดับประเทศ ผู้อำนวยการกลุ่ม หรือนักวิชาการด้านวิชาการ จำนวน 7 คน เครื่องมือคือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) และปัญหาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.31$) 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มี 5 ด้าน 38 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 7 แนวทาง เช่น ควรจัดให้มีการพัฒนาทัศนคติและความเข้าใจของครูต่อหลักสูตร ฯลฯ 2) ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 7 แนวทาง เช่น ควรส่งเสริมการบูรณาการข้ามสาระวิชา ฯลฯ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6 แนวทาง เช่น ควรสร้างความเข้าใจของครูเกี่ยวกับคุณค่าข้อมูล ฯลฯ 4) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อฯ 6 แนวทาง เช่น ควรจัดให้มีคลังนวัตกรรมและการประกวดสื่อ/นวัตกรรม ฯลฯ และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล 10 แนวทาง เช่น ควรส่งเสริม PLC และ Lesson Study ฯลฯ

คำสำคัญ: สมรรถนะครู, การบริหารหลักสูตร, การจัดการเรียนรู้, ผลการทดสอบ PISA

Abstract

This research article aimed to 1) to study the current conditions and challenges related to teachers' competencies in curriculum management and classroom instruction aimed at improving PISA (Programme for International Student Assessment) results in schools, and 2) to propose guidelines for developing these competencies among teachers to enhance PISA outcomes.

The study was conducted in two phases. In the first phase, the current conditions and challenges were examined. The sample group consisted of 234 teachers under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, Phra Nakhon Si Ayutthaya. The research instrument was a questionnaire, and the data were analyzed using mean and standard deviation. In the second phase, guidelines for developing teachers' competencies in curriculum management and instruction were proposed. Key informants included seven individuals: school administrators specializing in science and mathematics instruction, administrators from demonstration schools, administrators from schools with O-NET scores above the national average, as well as heads of academic groups or academic experts. The research instrument was an interview form, and data were analyzed using content analysis.

The research findings revealed that: 1) The overall level of teachers' competencies in curriculum management and instructional practices was high ($\bar{x} = 4.29$), while the overall level of problems was low ($\bar{x} = 2.31$). 2) The proposed development guidelines cover five areas with a total of 38 strategies: Curriculum Development (7 strategies), e.g., promoting teachers' attitudes and understanding toward the curriculum. Knowledge and Skills in Instructional Design (7 strategies), e.g., encouraging interdisciplinary integration. Learner-Centered Instruction (6 strategies), e.g., fostering teachers' understanding of the value of student data. Media and Innovation Use and Development (6 strategies), e.g., establishing an innovation repository and organizing media/innovation competitions. Assessment and Evaluation (10 strategies), e.g., promoting PLC and Lesson Study practices.

Keywords: Teacher Competency, Curriculum Management, Learning Management, PISA Performance

บทนำ

โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากลหรือพินิจ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) เป็นระบบประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีมาตรฐานและมีนักเรียนจำนวนมากจากทั่วโลกเข้าร่วมทดสอบ ประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่รัฐบาลให้ความสนใจและใช้ความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนไทยให้มีมาตรฐานเทียบเท่ากับนานาประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560 : 83) มีหน้าที่จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนไทย อายุ 15 ปี ในวิชา วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ของการทดสอบพินิจให้สูงขึ้น

เป้าหมายสำคัญนี้เป็นผลมาจากคะแนนเฉลี่ยการสอบ PISA ของนักเรียนไทยทั้งสาม ด้านลดลง โดยด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 25 คะแนน ส่วนด้านวิทยาศาสตร์และการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยลดลง 17 คะแนน และ 14 คะแนนตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลการประเมินของไทยตั้งแต่ PISA 2000 จนถึง PISA 2022 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้าน-คณิตศาสตร์ และการอ่านมีแนวโน้มลดลง ส่วนด้านวิทยาศาสตร์ไม่เปลี่ยนแปลงทางสถิติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566, ออนไลน์) ทั้งนี้ ผลการประเมินการสอบ PISA 2022 ของประเทศไทยยังถือว่ามีความต่ำที่สุดในรอบ 20 ปีที่ผ่านมาหรือนับว่าเป็นปีที่มีคะแนนต่ำที่สุดตั้งแต่มีการเข้าร่วมการทดสอบ PISA (คณะกรรมการจัดทำรายงานสุขภาพคนไทย, 2567)

สมรรถนะของครูถือเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งจากการวิเคราะห์ในประเด็น “คะแนน PISA เด็กไทย ต่ำสุดในรอบ 20 ปี แพ้มาเลเซีย - เวียดนาม” ของรายการ THE STANDARD (2566) มีความคิดเห็นสนับสนุนว่าสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ผลการสอบ PISA ต่ำลง คือ การจัดสรรทรัพยากรของรัฐ คุณภาพของครู พฤติกรรมการออกข้อสอบนักเรียน และหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน เช่นเดียวกับพวงเพ็ญ อินทรประวัติน และคณะ (2564 : 181) ที่นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของครู 4 ด้านที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด คือ 1) การสอนในชั้นเรียน 2) การบริหารจัดการชั้นเรียน 3) การวัดผลระหว่างเรียน และ 4) สมรรถนะด้านทักษะชีวิตส่วนตนของครู จากปัญหาดังกล่าวนี้นี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาได้ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ด้วยการฝึกอบรม

พัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมายให้อย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อนำไปพัฒนาศักยภาพนักเรียน รวมถึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลการสอบ PISA ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย อาทิ การจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพครูผู้สอนและนักเรียนตามกรอบการประเมิน PISA การพัฒนาความสามารถทางการสอนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 นับตั้งแต่มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้มีการจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อตอบสนองการแก้ไขปัญหาผลการทดสอบพื้ซ่า (PISA) ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่มีคะแนนตกต่ำและมีแนวโน้มที่จะต่ำลงอย่างต่อเนื่อง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบ PISA เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สังคมโลกต้องการ อันเป็นสิ่งที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงควมมีคุณภาพในการบริหารจัดการของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนหน่วยงานระดับประเทศ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ซ่า (PISA) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้เป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น ตลอดจนนำไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้คนในประเทศไทยเกิดการพัฒนามีคุณภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ซ่า (PISA) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ชา (PISA) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของครูและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบพื้ชา (PISA) โดยแต่ละแนวคิดทฤษฎีจะเป็นปัจจัยที่นำไปสู่กรอบแนวคิดของการวิจัย สามารถแบ่งได้เป็น 2 ตอนที่สำคัญ คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของครู สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถอันเกิดจากความรู้ ทักษะ หรือลักษณะเฉพาะภายในตัวที่ผ่านการสะสมจากประสบการณ์หรือปฏิบัติจนเกิดความเชี่ยวชาญ (จินดารัตน์ โพธิ์นอก, 2561 : 25) แล้วถูกแสดงออกมาเป็นบุคลิกภาพ พฤติกรรม หรือการประพฤติปฏิบัติที่นำไปสู่การทำงานหรือปฏิบัติการกิจใดภารกิจหนึ่งได้ ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ (ภณิดา ชูช่วยสุวรรณ, 2562 : 32) ซึ่งสมรรถนะของครูแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน โดยงานวิจัยนี้ได้สนใจศึกษาสมรรถนะประจำสายงานที่ 1 สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากลหรือพื้ชา (PISA) การประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล เป็นวิธีการประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี ซึ่งเป็นวัยที่จบการศึกษาภาคบังคับ การสุ่มตัวอย่างนักเรียนทำตามระบบอย่างเคร่งครัด เพื่อประกันว่านักเรียนเป็นตัวแทนของนักเรียนทั้งระบบ อีกทั้งการวิจัยในทุกขั้นตอนต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของ OECD ทุกประเทศต้องทำตามกฎเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การวิจัยมีคุณภาพอยู่ในระดับเดียวกัน และข้อมูลของทุกประเทศมีมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์ร่วมกันได้ และตามข้อตกลงในการดำเนิน PISA ของ OECD ไม่อนุญาตให้เปิดเผยรายชื่อของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง สำหรับ PISA ประเทศไทย ได้กำหนดกรอบการสุ่มตัวอย่าง (sampling frame) เป็นนักเรียนอายุ 15 ปี ที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นไปจากโรงเรียนทุกสังกัด (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2567)

จากแนวคิดทั้งหมดสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ชา (PISA) หมายถึง กระบวนการนำ

หลักสูตรไปใช้เตรียมผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนหลักสูตร หรือพัฒนาหลักสูตรรายวิชา หรือสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ โดยมีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งมีการประเมินความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร และความต้องการของสังคมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนด ตลอดจนใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผลการทดสอบพixa (PISA)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนคร-ศรีอยุธยา ประจำปีการศึกษา 2567 ทั้ง 29 แห่ง จำนวน 571 คน (ข้อมูลจากกลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาทั้ง 29 แห่ง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางสำเร็จรูปเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Stratified Random Sampling) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามสัดส่วนประชากรในสถานศึกษาแต่ละขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ รวมทั้งสิ้น 234 คน โดยสามารถจำแนกได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และรายวิชาที่สอน

ขนาดของ สถานศึกษา	จำนวนประชากร			รวม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			รวม
	ไทย	คณิต	วิทย์		ไทย	คณิต	วิทย์	
ขนาดเล็กและกลาง (จำนวน 15 แห่ง)	27	34	63	124	11	14	26	51
ขนาดใหญ่ (จำนวน 9 แห่ง)	46	54	74	174	19	22	30	71
ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวน 5 แห่ง)	64	88	121	273	26	36	50	112
รวม	137	176	258	571	56	72	106	234

1.3 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ บุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่เน้นการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ผู้บริหารโรงเรียนที่มีผล O-NET สูงกว่าระดับประเทศ ผู้อำนวยการกลุ่ม หรือนักวิชาการด้านวิชาการ ที่เลือกโดยเจาะจง จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.972 จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป จากนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยนำผลต่างสภาพและปัญหาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูที่มีค่าต่ำสุดในแต่ละด้าน มาสร้างเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่เน้นการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ผู้บริหารโรงเรียนสาธิต ผู้บริหารโรงเรียนที่มีผล O-NET สูง

กว่าระดับประเทศ ผู้อำนวยการกลุ่ม หรือนักวิชาการด้านวิชาการ ที่เลือกโดยเจาะจง จำนวน 7 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 234 คน รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ชา (PISA) ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมรรถนะการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สมรรถนะการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

ปัญหาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ชา (PISA) ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยระดับน้อยทุกด้าน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุดคือ สมรรถนะการวัดและประเมินผลการรองลงมาคือ สมรรถนะความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาต่ำสุดคือ สมรรถนะการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ชา (PISA) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.1 สมรรถนะการสร้างและพัฒนาหลักสูตร แนวทางการสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทดสอบพินิจของผู้เรียน ประกอบด้วย 7 แนวทาง ดังนี้

1) สถานศึกษาควรจัดให้มีการพัฒนาทัศนคติและความเข้าใจของครูต่อหลักสูตรที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับผลการทดสอบพินิจ (PISA) อย่างถูกต้อง

2) สถานศึกษาควรเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพินิจ (PISA) แก่ครูทุกคนอย่างถ่องแท้

3) สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูพัฒนาทักษะการออกแบบหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่มและเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น ทั้งการออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่น, เน้นการบูรณาการข้ามวิชา, เน้นสถานการณ์จริง, เน้นการเรียนรู้แบบโครงงาน (PBL) หรือเน้นการเรียนรู้จากปัญหา ฯลฯ

4) สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูใช้ข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลในการวางแผนหลักสูตรและปรับการสอน เช่น เช่น ความสามารถ ความสนใจ จุดแข็ง จุดอ่อน ฯลฯ

5) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีมในการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบกิจกรรม

6) สถานศึกษาควรฝึกให้ครูใช้กระบวนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการ PDCA และสะท้อนผลการสอนทุกครั้ง ในการออกแบบการสอนและปรับปรุงหลักสูตร

7) สถานศึกษาควรจัดให้มีการประเมินและทบทวนหลักสูตรเป็นประจำ เพื่อให้ทันต่อความต้องการของผู้เรียน และพัฒนาหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ

2.2 สมรรถนะความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ แนวทางการส่งเสริมให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสม สอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทดสอบพินิจของผู้เรียน ประกอบด้วย 7 แนวทาง ดังนี้

1) สถานศึกษาควรปรับบทบาทครูจาก “ผู้สอน” เป็น “ผู้ออกแบบและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้” อย่างจริงจัง

2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและออกแบบกิจกรรมที่มีบริบทใกล้ตัวผู้เรียน

3) สถานศึกษาควรส่งเสริมการบูรณาการข้ามสาระวิชาอย่างเป็นรูปธรรม

4) สถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการตั้งคำถามและออกแบบโจทย์เชิงวิเคราะห์ของครู ให้ความเชี่ยวชาญ

5) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและชุมชน ด้วยการออกแบบกิจกรรมที่ใช้ชีวิตประจำวันหรือปัญหาในชุมชนเป็นฐาน หรือพัฒนาหลักสูตรที่สะท้อน อัตลักษณ์ของท้องถิ่น และดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

6) สถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของครู (Professional Learning Community : PLC) และกำกับติดตามผลการเรียนรู้ของครู

7) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะด้านจิตวิทยาการเรียนรู้และความเข้าใจ ผู้เรียน

2.3 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางการจัดทำฐานข้อมูล สำหรับ การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการ สอบพิชาของผู้เรียน ประกอบด้วย 6 แนวทาง ดังนี้

1) สถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล อย่างเป็นระบบ ทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เช่น อายุ ระดับชั้น พฤติกรรมการเรียนรู้ ความ สนใจ จุดแข็ง จุดอ่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และข้อมูลรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อแยก ระดับผู้เรียน (กลุ่มเก่ง - กลาง - อ่อน)

2) สถานศึกษาควรพัฒนา “ฐานข้อมูลกลางของโรงเรียน” ที่ครูสามารถเข้าถึง แลกเปลี่ยน และอัปเดตข้อมูลร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ

3) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อกำหนดแผนการสอนที่ตรงจุด เช่น ข้อมูลรายห้อง รายชั้น รายช่วงอายุ

4) สถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาแบบเฉพาะบุคคล

5) สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจของครูเกี่ยวกับคุณค่าของข้อมูล

6) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดระบบข้อมูลอย่างต่อเนื่องและมีการส่งต่อ ข้อมูล

2.4 สมรรถนะการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ แนว ทางการ ส่งเสริมให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้/ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาทักษะ เพื่อส่งเสริมความ- สามารถในการทดสอบพิชาของผู้เรียน ประกอบด้วย 8 แนวทาง ดังนี้

1) สถานศึกษาควรจัดอบรมให้ครูมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เช่น Google Workspace, Canva, Kahoot, Quizizz, AI เป็นต้น

2) สถานศึกษาควรปลูกฝังทัศนคติของครูต่อการใช้สื่อ ให้เห็นคุณค่าของการออกแบบและผลิตสื่อด้วยตนเอง

3) สถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้สื่อที่เหมาะสมกับบริบท เช่น สื่อทำมือในพื้นที่ขาดแคลน และสื่อดิจิทัลในพื้นที่พร้อม

4) สถานศึกษาควรจัดให้มี “คลังนวัตกรรม” และ “การประกวดสื่อ/นวัตกรรม” เพื่อแลกเปลี่ยนและขยายผลแนวปฏิบัติที่ดี

5) สถานศึกษาควรจัดให้มีการประเมินความพร้อมของโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยี และจัดให้มี “สื่อส่วนกลาง” สำหรับครูยืมใช้งาน

6) สถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้สื่อสร้างสรรค์ เช่น บอร์ดเกมเพื่อการเรียนรู้เชิงลึก ในด้านคิดวิเคราะห์ หรือเข้าใจบริบททางสังคม/ประวัติศาสตร์

7) สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียน

8) สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูพัฒนานวัตกรรมรายวิชา เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและเป้าหมายสมรรถนะ

2.5 สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แนวทางการส่งเสริมให้ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทดสอบพิชิตของผู้เรียน ประกอบด้วย 10 แนวทาง ดังนี้

1) สถานศึกษาควรส่งเสริมการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ในการวัดและประเมินผลของครู โดยพัฒนาครูให้เข้าใจและสามารถออกแบบการประเมินที่สะท้อนการใช้ความรู้ในชีวิตจริง เช่น การจำลองสถานการณ์ การวิเคราะห์ข่าว โครงการ ฯลฯ

2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเน้นการประเมินกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ปลายทาง ด้วยการฝึกให้ครูใช้การประเมินระหว่างเรียน เช่น การสังเกต การเขียนสะท้อนคิด และการแสดงออกในชั้นเรียน แทนการสอบแบบข้อสอบปลายภาค

3) สถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายของครู เช่น rubric (Rubric), แฟ้มสะสมงาน (Portfolio), แบบสังเกตพฤติกรรม, แบบฝึกปฏิบัติ และการให้เพื่อนประเมิน (Peer-assessment)

4) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประเมินได้ในตัวเอง เช่น การอภิปราย การเขียนอธิบาย การทดลอง โดยฝึกให้ครู “มองเห็นหลักฐานการเรียนรู้” ผ่านกิจกรรมในชั้นเรียน

5) สถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินของครูจากการประเมินจากแบบรวมเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะสามารถติดตามพัฒนาการรายบุคคล แม้ในการทำงานกลุ่ม โดยใช้วิธีการสังเกตและบันทึก

6) สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูใช้วิธีการสะท้อนผลย้อนกลับเชิงพัฒนาแทนการให้คะแนน

7) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูบูรณาการแนวคิดการประเมินผลแบบองค์รวม (OBE)

8) สถานศึกษาควรส่งเสริมระบบ PLC และ Lesson Study ในการพัฒนา การวัด และประเมินผล

9) สถานศึกษาควรพัฒนาครูให้เข้าใจว่าการเขียนตอบคือการสะท้อนกระบวนการคิด

10) สถานศึกษาควรฝึกครูให้ยอมรับความหลากหลายในวิธีการคิดของผู้เรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพืซ่า (PISA) ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพืซ่า (PISA) ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมรรถนะการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สมรรถนะการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้เป็นผลมาจากนโยบายของกระทรวง-ศึกษาธิการในช่วงที่ผ่านมาที่ได้เน้นการพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านดิจิทัล การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้มากขึ้น โดยเฉพาะการรองรับทักษะในศตวรรษที่ 21 และมาตรฐานการประเมินระดับนานาชาติอย่างการทดสอบ PISA โดยจากผลการวิจัยที่

พบว่าสมรรถนะด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดนั้น สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้ม ของครูที่มีความพร้อมในการใช้เครื่องมือดิจิทัล แอปพลิเคชัน และ นวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ซึ่งกลายเป็นทักษะสำคัญในยุคหลังโควิด-19 ที่การเรียนรู้แบบ ออนไลน์และผสมผสาน (blended learning) เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ซึ่งจากงานวิจัย ของ นฤภัค สันป่าแก้ว (2566 : 44 - 50) พบว่า ครูมีบทบาทเป็นผู้ให้ความรู้เป็นผู้ชี้แนะ แนวทางให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์มีผลงาน ครูต้องพัฒนา ตนเองเพื่อให้มีความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทัน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นอกจากนี้ สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ยังมี ค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลการเก็บข้อมูล พบว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการ จัดให้มีการรายงานผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง รับทราบ ทั้งยังส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาทักษะ เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการทดสอบพิชชาของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2562 : 2) ที่ระบุว่า การวัดผลแบบประเมินสมรรถนะและการประเมิน ตามสภาพจริง ช่วยทำให้ผู้สอน ผู้บริหาร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีสารสนเทศเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน ให้มีสมรรถนะตามที่มาตรฐานหลักสูตร กำหนด อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน บริบทต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับ PISA อย่างไรก็ตาม สมรรถนะด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สมรรถนะการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ที่แม้ว่าครูจะมีความสามารถด้านนี้ อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเทียบกับด้านอื่นแล้ว พบว่าความสามารถในการออกแบบหลักสูตร ยังคงมีข้อจำกัดบางประการ อาจเนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษายังมีกรอบที่กำหนดมาจาก ส่วนกลาง ทำให้ครูไม่สามารถปรับเปลี่ยนหรือออกแบบได้อย่างยืดหยุ่น ประเด็นนี้สอดคล้อง กับแนวคิดของ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล ประจำกระทรวงศึกษาธิการ (2567) ที่ชี้ว่า แม้ครูจะมีศักยภาพในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แต่กฎระเบียบบางส่วนยังไม่ ยืดหยุ่นและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แม้ว่ามีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เป็นกรอบและทิศทางให้สถานศึกษา ได้นำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการ เรียนการสอน แต่ในทางปฏิบัติยังคงใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผลในรูปแบบเดิมที่ เน้นเนื้อหาสาระมากกว่าสมรรถนะและข้อจำกัดด้านเวลาหรือทรัพยากร ส่งผลให้ครูยังไม่ สามารถพัฒนาหลักสูตรได้อย่างเต็มที่

ปัญหาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับผลการทดสอบพื้ชา (PISA) ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยระดับน้อยทุกด้าน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุดคือ สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมาคือ สมรรถนะความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาต่ำสุดคือ สมรรถนะการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ผลวิจัยนี้สะท้อนว่าโดยรวมแล้วครูมีความสามารถในการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ได้ในระดับที่ไม่พบปัญหารุนแรง อาจเนื่องมาจากนโยบายสนับสนุนของโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะครูในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งช่วยลดความสับสนและข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่มีปัญหาน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อวิศยา แสงทอง (2564 : 43) ซึ่งพบว่าโรงเรียนที่มีการวางโครงสร้างหลักสูตรอย่างมีระบบ จะช่วยให้ครูสามารถดำเนินงานด้านหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การที่ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ยังมามีค่าปัญหาในระดับมากที่สุดในกลุ่ม อาจสะท้อนว่าครูยังขาดความมั่นใจหรือความชำนาญในการออกแบบการประเมินผลที่เน้นสมรรถนะและความสามารถเชิงวิเคราะห์ตามแนวทางของ PISA โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการใช้เครื่องมือวัดที่ซับซ้อน การให้ฟีดแบ็กเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการสอน ในทำนองเดียวกัน สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ก็มีระดับปัญหาใกล้เคียง อันเนื่องมาจากครูบางส่วนยังขาดทักษะในการบูรณาการเนื้อหา กับสถานการณ์จริง และการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ โคจร และคณะ (2563 : 67) ที่พบว่าครูยังขาดแนวทางและทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดขั้นสูง ดังนั้น แม้ภาพรวมจะพบว่าครูไม่ประสบปัญหารุนแรงในการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ แต่ก็มีด้านที่ควรเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มเติม โดยเฉพาะด้านการวัดผลและการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางของ PISA อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. สมรรถนะการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ประเด็นเรื่อง แนวทางการสร้างหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทดสอบพื้ชาของผู้เรียนที่ระบุว่าการสร้าง

หลักสูตรต้องไม่เพียงอิงเนื้อหา แต่ต้องเชื่อมโยงกับบริบทจริง ความหลากหลายของผู้เรียน และการออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของประเทศไทยที่มีความหลากหลายทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การสร้างความเข้าใจของครูเกี่ยวกับ PISA อย่างถ่องแท้จะช่วยให้สามารถถ่ายทอดเป้าหมายของการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ ศักดา กะหมะเดบ และคณะ (2561 : 163) ที่ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในสังคมยุคใหม่ โดยเสนอให้สถานศึกษาต้องมีการจัดทำและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง ชัดเจน เป็นประจำต่อเนื่อง โดยให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ก้าวไปให้ทันกับกระแสเทคโนโลยีที่ทันสมัยในยุคปัจจุบันและในอนาคต โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ตลอดจนการวิจัยหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อจะได้จัดทำและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและผู้เรียน และต้องให้ทุกฝ่าย ทั้งผู้เรียน องค์กรชุมชน ผู้ปกครอง และครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางที่ตรงกับผลการวิจัยนี้ นอกจากนี้ยังตรงกับการศึกษาของ OECD (2567) ที่ชี้ว่า ครูไทยยังขาดความเข้าใจในหลักสูตรและสอนตามเป้าหมายได้ไม่เต็มที่ ซึ่งรวมไปถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอบ PISA และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทักษะการออกแบบการเรียนรู้ในรูปแบบที่บูรณาการกับชีวิตจริงและบริบทท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาที่ดีขึ้นในหมู่นักเรียน โดยการพัฒนาครู ในด้านการสนับสนุนให้ครูทำงานเป็นทีม การใช้วงจร PDCA และการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐวัลย์ เหมือนมาตร และคณะ (2563 : 72) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูแล้วพบว่า ครูต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านการพัฒนาตนเอง ครูควรรหาความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็น และด้านการทำงานเป็นทีม ครูควรมีความสามัคคี ให้เกียรติสมาชิกในทีม ยอมรับความคิดเห็นต่าง ดังนั้น แนวทางที่เสนอในผลการวิจัยนี้จึงมีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับแนวโน้มทางการศึกษายุคใหม่ที่สำคัญกับความสามารถของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล และการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และการสอบ PISA อย่างแท้จริง

สมรรถนะความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ประเด็นเรื่อง แนวทางการส่งเสริมให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทดสอบพิชาของ

ผู้เรียน จากแนวทางดังกล่าว สามารถอภิปรายผลได้ว่า การเปลี่ยนบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “ผู้ออกแบบและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้” เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเป้าหมายของ PISA ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจึงต้องสามารถสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง บูรณาการข้ามสาระ และคำนึงถึงบริบทของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพันธ์วัฒน์ ธรรมวาทกุลโน (ภูมิรัง) และ วิทยา ทองดี (2565 : 967) ซึ่งพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบริบทของผู้เรียนและใช้ปัญหาจริงในชุมชนเป็นฐาน ช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบกับสภาพปัญหาจริง ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเกิดการซึมซับประสบการณ์ใหม่ และปรับโครงสร้างให้เข้ากับประสบการณ์นั้น ๆ สามารถนำข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งสะท้อนรูปแบบการประเมินของ PISA ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา เพชรสม (2563 : 291) ที่ชี้ว่า การบูรณาการข้ามสาระ (interdisciplinary learning) ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย กิจกรรมในการเรียนการสอนครอบคลุมเนื้อหาได้กว้าง ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่ต่อเนื่อง และกระตุ้นให้เกิดการคิดแบบองค์รวม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ PISA เน้น ผลการวิจัยนี้ยังชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริม Professional Learning Community (PLC) เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาแนวคิด การสอน และร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพพกา ผิวดำ (2564 : 14) ที่ระบุว่า PLC เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับสมรรถนะครู โดยเฉพาะด้านการออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน ทำให้ครูเกิดการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น ในส่วนของการส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะด้านจิตวิทยาการเรียนรู้และความเข้าใจผู้เรียน ก็เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะทำให้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม และตรงกับความ ต้องการของผู้เรียนจริง ๆ โดยอ้างอิงจากแนวคิดของ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา (2567) ที่กล่าวว่า ครูที่มีความเข้าใจผู้เรียนในด้านพัฒนาการ จิตวิทยา และความแตกต่างของแต่ละบุคคล จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการตั้งคำถามและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น สรุปได้ว่า ผลการวิจัยนี้สะท้อนแนวทางการพัฒนาครูที่ เหมาะสมกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับสากล โดยเฉพาะในมิติของการประเมิน PISA ซึ่งเน้นความสามารถในการใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง การออกแบบการ

เรียนรู้โดยคำนึงถึงผู้เรียนและชุมชน เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประเด็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาให้มีการจัดทำฐานข้อมูลสำหรับการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสอบพินิจของผู้เรียน สามารถอภิปรายผลได้ว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความสามารถ และความต้องการที่แตกต่างกัน การออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอิงข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล เพื่อให้ครูสามารถวางแผนการเรียนรู้ที่ตรงจุด ตรงกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างแท้จริง การมีฐานข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นระบบจะช่วยให้การปรับแผนการสอนเป็นไปอย่างยืดหยุ่น ทันสถานการณ์ และตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงได้ดี แนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ เมตตา มงคลธีระเดช (2568) ที่ระบุว่า การใช้ฐานข้อมูลนักเรียนเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ทำให้ครูสามารถช่วยเหลือผู้เรียนได้ตรงตามจุดอ่อน และส่งเสริมจุดแข็งของแต่ละบุคคล ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในระยะยาว นอกจากนี้ งานวิจัยของ นัทพงศ์ สงอำไพ และคณะ (2564 : 3) พบว่า โรงเรียนที่มีระบบสารสนเทศนักเรียนที่ครูสามารถเข้าถึงได้สะดวกและใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ จะส่งผลให้การวางแผนการเรียนรู้และการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถเชิงสมรรถนะของผู้เรียนได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ แนวคิดของ OECD (2020) ซึ่งเน้นให้โรงเรียนและครูใช้ข้อมูลเชิงลึกของผู้เรียนในการวางแผนการเรียนรู้แบบ Data-Informed Instruction และ Differentiated Instruction เพื่อส่งเสริมทักษะ PISA ได้แก่ การอ่านเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงคำนวณ และการแก้ปัญหาสถานการณ์โดยสรุป การจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุม มั่นคง และสามารถเข้าถึงได้ทุกฝ่ายในโรงเรียน เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้ และส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้มีความพร้อมต่อการประเมินระดับสากลอย่าง PISA ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ประเด็นเรื่อง แนวทางการส่งเสริมให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้/เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาทักษะเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทดสอบพินิจของผู้เรียน ผลวิจัยที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นว่า การใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม สามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทำให้เนื้อหาที่น่าสนใจและ

เข้าใจง่ายขึ้น รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับข้อสอบ PISA ที่เน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทต่าง ๆ ทั้งด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่าน แนวทางนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาวิตรี ผิวงาม (2567 : 205) ที่พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล และพบว่า การใช้สื่อเทคโนโลยีช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงลึกของผู้เรียน และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ งานวิจัยของ พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ และ ชนิตา พิลาชัย (2563 : 37 - 38) ชี้ให้เห็นว่า การสนับสนุนให้ครูออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบท โรงเรียน เช่น การใช้สื่อทำมือในพื้นที่ทรัพยากรจำกัด หรือการใช้โปรแกรมดิจิทัลในพื้นที่ที่มี เทคโนโลยีพร้อม ช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมทางการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียนทุกกลุ่มเข้าถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผลวิจัยยังสอดคล้องกับ แนวทางของ UNESCO (2019) ที่ส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมและใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครอบคลุมถึงการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการ เรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดให้มีคลังสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ก็เป็นกลยุทธ์สำคัญ ที่สะท้อนในแนวทางการวิจัยนี้ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ ปิรันธร คงจ้อย (2566 : 6) ที่ระบุ ว่า การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ช่วยเพิ่มแรงจูงใจและยกระดับความสามารถของครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีในการ “สะท้อนผลการเรียนรู้ของ นักเรียน” หรือ Learning Analytics ซึ่ง OECD (2021) ชี้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการ เรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และสามารถช่วยครูในการปรับการสอนได้ทันทีเพื่อให้เหมาะ กับศักยภาพและจุดอ่อนของผู้เรียน

สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประเด็นเรื่อง แนวทางการส่งเสริมให้ครู ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถการทดสอบพิชชา ของผู้เรียน สามารถอภิปรายได้ดังนี้ วิธีการประเมินแบบเดิมซึ่งเน้นผลลัพธ์ปลายทางหรือการ วัดแบบวัดผลสัมฤทธิ์อย่างเดียว ไม่สามารถสะท้อนความสามารถแท้จริงของผู้เรียนได้ โดยเฉพาะในมิติที่ PISA ให้ความสำคัญ เช่น ความสามารถในการให้เหตุผล การสื่อสาร การบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการประเมินตาม สภาพจริง (Authentic Assessment) จึงเป็นทางเลือกที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงทักษะที่แท้จริงในการทำงานหรือแก้ปัญหาในสถานการณ์

จริง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ จินตวิรุฬพร แป้นแก้ว และคณะ (2561 : 23) ที่พบว่า การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) สามารถค้นหาศักยภาพและเห็นพัฒนาการของผู้เรียนที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลและหลักฐานที่แสดงให้ทราบถึงการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริง สามารถประเมินได้อย่างถูกต้องว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง เน้นให้ผู้เรียนนำทักษะ ความรู้ที่เกี่ยวข้องไปใช้ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงในชีวิต ซึ่งครูสามารถนำมาปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนได้มากขึ้น นอกจากนี้ สรัญญา จันทร์ชูสกุล (2560) ยังชี้ให้เห็นว่า การฝึกครูให้ใช้การประเมินระหว่างเรียน และการประเมินจากกิจกรรมที่ออกแบบในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนตอบซึ่งเป็นวิธีสะท้อนความคิดที่ PISA ใช้เป็นหลัก การส่งเสริมให้ครูใช้การสะท้อนผลย้อนกลับ (Feedback for learning) แทนการให้คะแนนเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการ Lesson Study และ PLC ในการออกแบบการประเมิน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาริณี ตรีวิรุญญ (2560 : 300 - 303) ซึ่งพบว่า การเรียนรู้ร่วมกันของครูผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยจัดระบบความรู้ ช่วยให้ครูมีความรู้เรื่องผู้เรียน หลักสูตร เทคนิค วิธีสอน เนื้อหา สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู ถือเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียน ทั้งนี้ สมรรถนะดังกล่าวยังส่งผลไปสู่การพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้มีผลการทดสอบ PISA สูงขึ้นอีกด้วย ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่

1.1 ครูผู้สอนสามารถนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง และการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับลักษณะข้อสอบ PISA ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

1.2 สถานศึกษานำแนวทางที่ได้จากงานวิจัยไปบูรณาการสู่แผนพัฒนาสถานศึกษา เช่น การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครูในด้านการใช้ข้อมูลผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับทักษะ PISA และการวัดประเมินตามสภาพจริง

1.3 สถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของครู (PLC) โดยใช้ประเด็นที่ได้จากแนวทางวิจัยเป็นหัวข้อในการพัฒนา เช่น การออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการพัฒนาแบบประเมินที่สอดคล้องกับ PISA

1.4 สถานศึกษาจัดระบบฐานข้อมูลผู้เรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล และใช้เป็นข้อมูลกลางที่ครูทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่สามารถนำไปกำหนดนโยบายหรือโครงการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูตามแนวทางของงานวิจัย โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบหลักสูตร การใช้เทคโนโลยี และการพัฒนาวิธีประเมินที่เน้นสมรรถนะ

1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่ริเริ่มการจัดอบรม/พัฒนาครูแบบมีเป้าหมายเฉพาะด้าน เช่น การใช้ฐานข้อมูลผู้เรียน การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรม และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ PISA

1.7 หน่วยงานด้านนโยบายและวิชาการสามารถใช้ผลวิจัยเป็นข้อมูลอ้างอิงในการออกแบบนโยบายการพัฒนาครูในระดับเขต/ระดับชาติ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไทยในการทดสอบระดับนานาชาติ เช่น PISA 1.8 หน่วยงานด้านนโยบายและวิชาการสามารถเผยแพร่แนวทางที่ได้จากผลวิจัยไปยังโรงเรียนอื่นในเขตพื้นที่ เพื่อขยายผลแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในภาพรวม และสร้างต้นแบบการพัฒนาโรงเรียนที่เน้นสมรรถนะผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรแยกศึกษาเชิงลึกแต่ละด้านของสมรรถนะ เช่น สมรรถนะด้านการวัดผล สมรรถนะการใช้เทคโนโลยี หรือสมรรถนะการสร้างหลักสูตร เพื่อพัฒนาแนวทางเฉพาะด้านที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาผลกระทบของการพัฒนาสมรรถนะครูที่มีต่อความสามารถของผู้เรียนในเชิงประจักษ์ โดยออกแบบตัวชี้วัดหรือแบบประเมินที่สะท้อนทักษะตามกรอบของ PISA

เช่น การคิดวิเคราะห์ การอ่านเชิงวิพากษ์ หรือการแก้ปัญหาเชิงระบบ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการพัฒนาครูกับความสามารถของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ควรเก็บข้อมูลจากผู้เรียนและผู้ปกครองเพื่อประเมินผลกระทบของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูต่อความสามารถและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยให้แนวทางที่พัฒนาขึ้นตอบสนองต่อ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” ได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ โคจร และคณะ. (2563). การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนโรงเรียนวัดแจ่มอารมณ์. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 26(1), 67 - 84.
- เกียรติธนาสินภัทร. KKP วิเคราะห์ 10 รากปัญหาการศึกษาไทยต่ำเกณฑ์ PISA – ไทยจะทำได้ยังไงต่อไป?. เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2568 จาก <https://thaipublica.org/2023/12/kkp-research67-pisa/>
- คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล ประจำปีกระทรวงศึกษาธิการ. (2567). รายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ประเด็นการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน เพื่อยกระดับความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ จากโปรแกรมการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะทำงานจัดทำรายงานสุขภาพคนไทย. “ผลการสอบ PISA” สะท้อนการปฏิรูปการศึกษา 20 ปี. สุขภาพคนไทย. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2568 จาก https://www.thaihealthreport.com/th/articles_detail.php?id=248
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. สมรรถนะ. เดลินิวส์. เรียกใช้เมื่อ 7 เมษายน 2568 จาก <https://d.dailynews.co.th/article/217005/>
- จินตวิรรพ แบ้นแก้ว และคณะ. (2562). การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้การสะท้อนคิด. เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2568 จาก <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:48686>
- ชาโรณี ตรีวิทย์. (2560). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วม: แนวคิดและแนวทางสู่ความสำเร็จ. *วารสารครุศาสตร์*, 45(1), 299 - 319.

- นฤภัค สันป่าแก้ว. (2566). แนวทางการส่งเสริมครูในการจัดการเรียนรู้ในยุค AI. *วารสารวิจัยนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยี*. 1(2), 44 - 50.
- นัทธพงศ์ ส่งอำไพ และคณะ. (2564). *การบูรณาการสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น*. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- นิภา เพชรสม. (2563). หลักสูตรบูรณาการสู่สะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*. 7(2), 291 - 304.
- ปิลันธร์ คงจ้อย. (2566). กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์). *วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*, 6(2), 1 - 19.
- พระพันธ์วัฒน์ ธมมาทพณโน (ภูมิรัง) และคณะ. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning). *วารสารมจร อุบลปริทรรศน์*, 7(1), 967 - 976.
- พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ และคณะ. (2563). นวัตกรรมพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบที่ส่งเสริมทักษะการคิด. *วารสารลิรินธรปริทรรศน์*, 21(2), 35 - 52.
- พวงเพ็ญ อินทรประวัติ และคณะ. (2564). สมรรถนะของครู 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด. *วารสารการศึกษาศาสตร์*, 22(1), 180 - 195.
- ไพพกา ผิดดำ. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 3(1), 11 - 18.
- ภณิดา ชูช่วยสุวรรณ. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา : การประเมินความต้องการจำเป็นสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมตตา มงคลธีระเดช. *Personalized Learning เมื่อแผนการเรียนรู้เดียวไม่ตอบโจทย์กับผู้เรียนได้ทุกคน*. เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2568 จาก <https://li.kmutt.ac.th/personalized-learning/knowledge/>
- รัฐวัลย์ เหมือนมาตร และคณะ. (2563). แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็กในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารปัญญา*, 27(2), 72 - 86.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และคณะ. (2562). *การประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ (Authentic competency-based assessment)*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรฯ.

ศักดิ์ดา กะแหมะเตบ และคณะ. (2561). แนวทางการพัฒนางานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. วารสารนาครบุตริปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 26(1), 67 - 84.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. *หนุนใช้ผลประเมิน PISA 2022 ให้เป็นประโยชน์ เร่งพัฒนาสมรรถนะครูจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะสำหรับอนาคต*. เรียกใช้เมื่อ 3 พฤษภาคม 2568 จาก <https://www.ipst.ac.th/news/55661/20231226-pisa.html>

สรัญญา จันทรชูสกุล. (2560). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 473 512 การวัดและประเมินผลทางการศึกษาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สาวิตรี ผิวงาม และคณะ. (2567). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 10(3), 203 - 216.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *ศธ. แลกผลการประเมิน PISA 2022 เร่งพัฒนาทักษะเด็กไทย ประเมินครั้งต่อไปต้องดีขึ้น*. เรียกใช้เมื่อ 3 พฤษภาคม 2568 จาก <https://www.obec.go.th/archives/926188>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา. *สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment)*. เรียกใช้เมื่อ 3 เมษายน 2568 จาก <https://www.onec.go.th/th.php/page/view/Outstand/5854>

อวิศยา แสงทอง. (2564). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์). *วารสารนาครบุตริปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 26(1), 67 - 84.

OECD. (2020). *Teaching and Learning International Survey (TALIS): Teachers and School Leaders as Valued Professionals*. Searched on date 10 April 2025 From <https://doi.org/10.1787/19cf08df-en>

OECD. (2021). *21st-Century Readers: Developing Literacy Skills in a Digital World*. Searched on date 10 April 2025 From <https://doi.org/10.1787/a83d84cb-en>

UNESCO. (2019). *ICT in Education: Innovation for Quality, Access and Equity*.
Paris: UNESCO.